

Секція 2.

Молодь і сучасні трансформації політичного простору

Голова – зав. каф. українознавства, проф. Н.М. Левицька
Модератор – професор О.Є. Пилипенко

УДК 323.1; 37.035.4

Пилипенко О.Є., д-р іст. н., проф.

*Національний університет харчових технологій
(НУХТ), м. Київ*

ЗАХОДИ УРЯДУ УКРАЇНИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Серед проблем, які гостро постають перед вищими навчальними закладами України, особливо вирізняється проблема підготовки фахівців, які у ХХІ столітті візьмуть на себе всю відповідальність за розбудову держави, її соціально-політичний, економічний розвиток та забезпечення громадської безпеки. Вирішення цих та інших питань вимагає формування у майбутніх спеціалістів високої культури, духовності, морально-християнських чеснот. У цьому аспекті важливе місце посідає національно-патріотичне виховання молодого покоління українців.

Патріотичне виховання було предметом дослідження багатьох поколінь педагогів. Видатні вчені минулого О. Духнович, Г. Ващенко, С. Русова, К. Ушинський, Я. Чепіга у своїх працях приділяли велику увагу вихованню любові до своєї землі, малої та великої Батьківщини, рідної мови; поваги до історичного минулого та формуванню національної самосвідомості. Основні складові патріотичного виховання українців намагались визначити філософи, історики, правознавці, політики, письменники, зокрема Д. Донцов, М. Грушевський, Г. Сковорода, І. Франко, Д. Чижевський та ін.

Аналіз опублікованих праць із проблем національно-патріотичного виховання студентської молоді свідчить про недостатню їх кількість.

Спостерігається недооцінка ролі та значимості системи національно-патріотичного виховання особистості в становленні української держави, її культурно-духовного розвитку у світовому співтоваристві. З огляду на це важливою і актуальною є наукова розробка і практичне забезпечення сучасної системи національно-патріотичного виховання студентської молоді в українських вишах, метою якого є формування у майбутніх працівників гордості за приналежність до українського народу, любові до своєї малої і великої Батьківщини, внутрішньої потреби зміцнювати її могутність захищати її суверенітет,

Зміст національно-патріотичного виховання полягає в організованому, планомірному, систематизованому, послідовному та цілеспрямованому навчально-виховному процесі, спрямованому на засвоєння майбутніми фахівцями національних духовних і культурних цінностей, формування національно-патріотичної свідомості, переконань, поведінки, готовності до захисту Вітчизни, конституційних прав і свобод громадян. Вищі навчальні заклади України є важливою ланкою в системі виховання у майбутніх працівників високої духовності, моральності, патріотичних рис, національної гордості та активної життєвої позиції.

З метою забезпечення системної взаємодії державних органів із громадськістю у питаннях, пов'язаних із національно-патріотичним вихованням дітей та молоді на прикладах героїчної боротьби Українського народу за незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, відстоювання демократичного вибору України, консолідації дій державних органів, громадських об'єднань патріотичного спрямування щодо проведення відповідної роботи у молодіжному середовищі, відповідно до пункту 28 частини першої статті 106 Конституції України Президент України Петро Порошенко 12 червня 2015 року видав Указ № 334/2015 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» на 2016 - 2020 роки.

Згідно з цим указом, на Кабінет Міністрів України покладено наступні обов'язки:

- 1) створення Робочої групи для розроблення Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді;
- 2) передбачати під час розроблення проектів законів про Державний бюджет на відповідний рік кошти, необхідні для фінансування програм і заходів із національно-патріотичного виховання дітей та молоді;
- 3) забезпечення розробки за участю громадських об'єднань та затвердження плану заходів із відзначення у 2015 році Дня захисника України, звернувши особливу увагу на заходи з національно-патріотичного академії наук

України, Національної академії педагогічних наук України заходів щодо осучаснення роботи навчальних закладів, музеїв, бібліотек, клубів, інших закладів культури з національно-патріотичного виховання, активного залучення ними дітей та молоді до вивчення історії та культури України, подвигів борців за незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, її демократичний вибір;

4) Міністерству оборони України разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, за участю Товариства сприяння обороні України розробити у тримісячний строк спільний план невідкладних заходів, спрямованих на налагодження взаємодії у питаннях національно-патріотичного виховання допризовної молоді та популяризації військової служби.

5) Міністерству інформаційної політики України, Державному комітету телебачення і радіомовлення України разом із Українським інститутом національної пам'яті забезпечити: організацію у телевізійних та радіопрограмах, друкованих засобах масової інформації постійно діючих рубрик із популяризації української історії, мови та культури, досвіду роботи з національно-патріотичного виховання; створення та розміщення соціальної реклами, спрямованої на національно-патріотичне виховання молоді; виготовлення та розповсюдження інформаційно-просвітницької продукції (навчально-методичних посібників, буклетів тощо) про героїчну боротьбу Українського народу за незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

На засіданні Колегії Міністерства освіти і науки України 26 березня 2015 р. була прийнята «Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді», яка концепція спирається на традиції української державності, національно-визвольної боротьби українського народу, громадянську свідомість, здатність критично і незалежно мислити, бути активним у відстоюванні своєї позиції та готовим до захисту незалежності й територіальної цілісності української держави.

Розробниками запропонована наступна структура Заходів, що окреслює напрями і шляхи розвитку національно-патріотичного виховання в освітньому просторі України. Вони розташовані за показниками важливості і значущості – від загальнодержавного рівня до структурних складових освітньої системи та їх науково-методичного забезпечення.

Перший розділ – *Удосконалення нормативно-правової бази* – містить у собі елементи управління цим процесом на державному рівні.

Другий розділ – *Взаємодія центральних органів виконавчої влади, установ і організацій* – включає до заходів національно-патріотичного виховання молоді широке коло учасників.

Третій розділ – *Створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання*. Сюди ввійшли позиції і заходи, які стосуються цілісного підходу до організації і перебігу зазначеного виховання, що включає в себе загально педагогічний і соціальний підхід, стосується молоді, що охоплена освітнім і виховним процесами.

Четвертий розділ – *Зміст і форми національно-патріотичного виховання*. Ця позиція найбільш об’ємна в документі, повно і детально пропонує заходи у всіх структурних складових освітнього, навчально-виховного процесу.

П’ятий розділ – *Військово-патріотичне виховання дітей і молоді*. В цьому розділі зібраний і представлений цілісно даний аспект національно-патріотичного виховання.

Шостий розділ – *Інформаційно-комунікаційні технології у забезпеченні національно-патріотичного виховання* – розкриває актуальність, значення і можливість ІКТ для організації і проведення визначеного Концепцією напрямку виховної діяльності.

Сьомий розділ – *Наукове і навчально-методичне забезпечення* – розкриває, через які наукові і навчально-методичні матеріали, підручники, конференції, круглі столи тощо здійснюватиметься увесь комплекс заходів, запропонованих міністерством.

Восьмий розділ – *Національно-патріотичне виховання за участю громадських організацій* – підкреслює важливість тісної співпраці з громадським сектором.

Отже, запропонована структура не лише відображає мету і завдання Концепції, а й спирається на структуру побудови навчально-виховного процесу, його змістове наповнення та науково-методичне забезпечення.

У розвиток завдань, поставлених Президентом П. Порошенком, Міністерство освіти і науки України 16.06. 2015 р. за № 641 видало розпорядження про Створення Ради з національно-патріотичного виховання при МОН України. Рада повинна забезпечити реалізацію наступних основних завдань:

- сприяти створенню Міжвідомчої Ради з питань національно-патріотичного виховання при Кабінеті міністрів України;
- сприяти створенню Рад з питань національно-патріотичного виховання в обласних центрах
- систематично проводити конференції, семінари, круглі столи тощо, присвячені особам, фактам і подіям, зазначеним у Законі України «Про

засудження комуністичного і націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» (№ 2558 від 9 квітня 2015 року) для кожної категорії педагогічних працівників з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності

- на виконання Закону України «Про засудження комуністичного і націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» (№ 2558 від 6 квітня 2015 р.) розробити нові та удосконалити відповідно до ідеології їх засудження діючі програми, навчальні посібники, підручники з питань історії у розділах, що розкривають комуністичні та націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими

- популяризувати на конференціях, круглих столах і широко висвітлювати у друкованих засобах, навчально-методичній літературі, особливо у підручниках з історії для усіх рівнів освіти, факти і події, що свідчать про колективну й індивідуальну боротьбу за незалежність України у ХХ столітті, перелічених у Законі України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» (№ 25-38-1 від 7.04.2015 р.)

- забезпечити проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і місця у суспільстві, можливості реалізації своїх прав у поєднанні з виконанням обов'язків із застосуванням рекомендацій Українського інституту національної пам'яті

- комплектувати фонди бібліотек освітньо-виховних закладів літературою, спрямованою на національно-патріотичне виховання;

- включити питання патріотичного виховання молоді до дослідницьких програм і планів науково-дослідних інститутів та університетів, які охоплювали б зміст загальної середньої та університетської освіти, включаючи і предмети природничо-математичного циклу;

- підготувати курси лекцій та методичні рекомендації для викладачів вищої школи, присвячені тривалим державницьким традиціям України (Київська Русь, Велике Князівство Литовське, Військо Запорізьке, Гетьманщина, Українська Народна Республіка, Гетьманат Павла Скоропадського тощо).

Висновок. Як висновок можна зазначити наступне, що всі урядові заходи направлені на те, щоб наповнити всі ланки навчально-виховного процесу національним змістом, у якому «відображені історія, мистецтво, культура, символіка нашого народу». Під час навчального процесу викладачам слід максимально використовувати потенціал рідної мови, української етнопедагогіки, етнопсихології, народознавства, засоби декоративно-ужиткового мистецтва, щоб пробудити національну свідомість молодого

покоління, озброїти його міцними знаннями, виховати активну життєву позицію, сповнену патріотизму. Важливим в ефективному національно-патріотичному вихованні є формування патріотичної самосвідомості, яка проявляється у ставленні особистості до своєї нації, зацікавленні і повазі до історії українського народу, його традицій та звичаїв, шанобливому ставленні до національної спадщини народу, прагненні примножити його славу історію та традиції.

Література

1. Ряшко В.І. Актуальні проблеми національно-патріотичного виховання майбутніх правоохоронців [Електронний ресурс] / В.І. Ряшко. – Режим доступу : Statioline.org.ua.
2. Указ Президента України № 334/2015 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» на 2016-2020 роки / Урядовий кур'єр. – 2015. – Червень.
3. Агаддулін Р.Р. Полікультурна освіта: методолого-теоретичний аспект / Р.Р. Агаддулін // Педагогіка та психологія. – 2004. – №3. – С. 18-29.
4. Алексєєва О.В. Пріоритети та перспективи полікультурного виховання / О.В. Алексєєва // Педагогіка та психологія. – 2004. – №4. – С. 60-63.
5. Кузнецов О.А. Виховна робота в аграрному університеті: практика, проблеми, перспективи / О.А. Кузнецов // Наука і методика. — 2006. – №6. – С. 159-163.
6. Кухаренко П.М. Формування громадської позиції сучасної молоді / П.М. Кухаренко, О.О. Резнікова // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011) : зб. наук. пр. / редкол. : Кобець А.С. (відп. ред. та ін.). – Д. : Вид-во «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С.169-174.